

Socialnämnden

## **Uppföljning av socialnämndens arbete med Ett drogfritt Nacka för unga 2019**

### **Förslag till beslut**

Socialnämnden noterar informationen till protokollet.

### **Sammanfattning**

Den 21 maj 2018, § 142 (KFKS 2016/742) antog kommunfullmäktige stadsledningskontorets förslag om strategi för Ett Drogfritt Nacka för Unga. Strategin har koppling till de nationella och regionala mål som finns framtagna för arbetet med alkohol, narkotika, doping och tobak. Social- och äldredirektören har fått i uppdrag att redovisa de aktiviteter och insatser som har genomförts inom socialnämndens område, både på myndighets- och utförarnivå. För att nå strategins första mål – nolltolerans mot narkotika, dopning och alkohol för barn och unga – är det förebyggande ANDT-arbetet särskilt viktigt. Detta arbete vilar inom socialnämndens område främst på fyra ben; miljöenhetens tillsynsarbete, MiniMaria, Polarna/ungdomsteamet samt ANDT-samordnaren på omsorgsenheten. ANDT-samordnarens arbete har under året handlat mycket om informationsinhämtning, samverkan samt att bidra till utveckling av kommunikationsinsatser inom området. Det har under året blivit tydligt att mycket av det förebyggande arbete som socialnämndens ANDT-samordnare utför egentligen ligger på kommunövergripande nivå.

### **Ärendet**

Kommunfullmäktige antog stadsledningskontorets förslag om strategi för Ett Drogfritt Nacka för Unga den 21 maj 2018, § 142 (KFKS 2016/742). Strategin anger mål och riktmärken för ett samhälle för unga fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk. Strategin har koppling till de nationella och regionala mål som finns framtagna för arbetet med alkohol, narkotika, droger och tobak. Med ett särskilt fokus på ett drogfritt samhälle för unga gäller följande i Nacka:

- a) Nolltolerans mot narkotika, dopning och alkohol vad gäller barn och unga.
- b) Minska tobaksbruk och förhindra att barn och unga börjar använda tobak.
- c) Stöd och vård till dem som hamnat i missbruk eller beroende.

Här redovisas det arbete som har bedrivits inom socialnämndens område under år 2019. För varje område anges om det är inom målområde a, b eller c.



Omsorgsenheten har en kvalitetsutvecklare med inriktning mot beroendefrågor. Inom den tjänsten ryms arbete med att samordna

- universellt stöd: förebyggande insatser som riktar sig brett till alla utan att det behöver finnas problem, exempelvis informationsinsatser och tillgänglighetsbegränsningar
- selektivt stöd: stöd som ges till grupper med förhöjd risk för att utveckla problem, eller grupper där man ser att en viss insats kan ha god effekt.  
och
- indikerat stöd (exempelvis behandlingsinsatser till individer som har utvecklat beroendeproblematik (c)).

20% av tjänsten ska vara särskilt riktad mot socialnämndens förebyggande arbete med alkohol, narkotika, (dopning), tobak och spel om pengar (ANDTS-samordning). Utifrån att omsorgsenheten även har genomfört mer kommunövergripande förebyggande aktiviteter, som till exempel arbetet kring Stockholmsenkäten och samverkan på regional nivå (Länsstyrelsens nätverk för samordnare inom förebyggande arbete), har den verkliga förebyggande delen av tjänsten snarare legat på 50% det senaste halvåret.

Följande aktiviteter har genomförts under året:

- Informationsinhämtning om lokal problembild och om forskning och goda exempel på ANDTS-området (a)
- Deltagande i Länsstyrelsens ANDTS-nätverk "Spindelklubben" (a)
- Stockholmsenkäten genomfördes i samverkan med skolorna under våren 2018. (a) Kostnaden för enkäten och analysarbetet ligger på omsorgsenheten. Dragningar med information om resultatet har genomförts på flera ställen, bland annat för lokala BRÅ, i lokala Trygg och Säker-nätverken, för elevhälsan inom Valfärd skola, på rektorsmöte inom Valfärd skola och på Socialnämndens sammanträde mestadels under HT 2018. Under 2019 har planeringsarbetet med Stockholmsenkäten 2020 inletts.
- Informationsspridning, till exempel planering och samordning av en antilångningsfilm kring Valborg och skolavslutning (a)
- Samverkan i kommunens fyra Trygg och Säker-grupper samt "Samverkan på riktigt"; ett nätverk med andra som arbetar med att samordna olika delar av kommunens förebyggande arbete (a och b)
- Samverkan externt med bland annat polisen och psykiatrin i beroendefrågor utifrån den regionala samverkansöverenskommelsen (a och c)
- Dialogmöten och avtalsuppföljning av utförare som bedriver såväl förebyggande som behandlande ANDTS-arbete. Gemensamma planeringsdagar för Utredning uppföljning vuxen och utförare: MiniMaria och Nacka beroendemottagning i syfte att skapa samsyn och förbättra processerna och stödet för våra kunder. (a och c)
- SamSoc, screeninginstrument har utarbetats och implementerats på omsorgsenheten för att socialsekreterare och LSS-handläggare på ett systematiskt sätt och på ett tidigt stadium ställa frågor om bland annat riskbruk (c)
- Översyn och utveckling av kundvalet för strukturerad öppenvård (c)



- I samarbete med HVB-guiden arrangerades en heldag där socialsekreterare och ramupphandlade utförare inom beroende heldygnsvård fick ökad kunskap om varandras verksamheter. Syftet var framför allt att få bättre förutsättningar för matchning av en kunds behov till rätt utförare. (c)

### **SSPF (c)**

Kommunstyrelsen finansierar ett projekt med 1,0 tjänst på barn- och familjeenheten att utveckla samverkansmodellen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) för att gemensamt identifiera ungdomar i riskzonen för att fastna i kriminalitet. Narkotikaanvändning kan vara en del av problematiken utifrån att det är brottsligt men lyfts i detta sammanhang särskilt utifrån kopplingarna till övrig kriminalitet. Projektet har hittills bidragit till en kartlagd lägesbild av händelser, trender och tendenser kopplat till ungdomar i Nacka och kriminalitet/droger/otrygghet samt en ökad förståelse för var dessa ungdomar befinner sig (arenor, verksamheter, skolor m.m.) Flera aktualiseringar har lett till insatser hos socialnämnden samt omfattande åtgärder i skolan. Genom en helhetsbild av ungdomens situation görs bättre bedömningar kring risk och behov av stöd. SSPF-samordnaren har också arbetat med SIG Social insatsgrupp, vilket är en insats för de som är i kriminalitet där syftet är att erbjuda en väg ut. Samordnare för SSPF samt ungdomsteamet och MiniMaria deltar även i Barn- och ungdomsfokus som är områdesspecifika nätverk där problembilden behandlas på gruppnivå.

### **Miljöenhetens arbete med alkohol och tobak (a och b)**

Socialnämnden finansierar miljöenhetens arbete som alkoholhandläggare och tobakshandläggare gör i form av handläggning av serveringstillstånd och tobakstillstånd, tillsyn och administration och sammanställning kring kontrollköp av folköl och tobak.

## **Insatser av utförare inom socialnämndens ansvarsområde 2019**

### **MiniMaria (a och c)**

Det förebyggande arbete MiniMaria gör i dagsläget är:

- Information till föräldrar att MiniMaria finns och att de kan vända sig hit för rådgivning eller kontakt, föräldramöten skolor.
- Råd- och stödsamtal till föräldrar, individuellt, i besök eller per telefon.
- Föreläsningar om alkohol och droger för föräldrar tillsammans med polis två gånger per år (främst riktat till föräldrar till tonåringar, men alla är välkomna) och föreläsningar till föräldrar i skolor och andra sammanhang utifrån efterfrågan.
- Information till verksamheter som möter unga om att MiniMaria finns och att de kan vända sig hit för rådgivning per telefon (samverkansträffar)
- Föreläsningar om alkohol och droger för professionella som möter ungdomar och unga vuxna i sitt arbete (t.ex. skolor, socialtjänst, fritidsgårdar med flera)
- Deltagande i lokala nätverk med andra professionella för informationsutbyte om aktuellt läge bland ungdomar i området (Barn- och ungdomsfokus)
- Två kvällar per termin 2019 gjordes insatsen Vårglöd och Höstglöd (kallas ibland Mumin) i samarbete med socialtjänst och polis, då narkotikapåverkade ungdomar hämtades av polis för samtal med socialtjänst och provtagning vid samma tillfälle.



Förutom det förebyggande uppdraget är MiniMarias huvudsakliga ansvarsområde stöd och behandling till ungdomar med skadligt bruk/beroende och stöd till deras anhöriga. Det bedrivs i en integrerad mottagning mellan kommun och landsting för ungdomar upp till 25 år. För ungdomar från 18 år som lever ett "vuxenliv" finns behandling även att få på Nacka beroendemottagning, även den integrerade mottagning mellan kommun och regionfinansierad vård i privat regi.

### **Ungdomsteamet och Polarna Nacka (a)**

Ungdomsteamet är Nacka kommuns fältverksamhet. Deras uppdrag är primärt att bedriva trygghetsskapande, uppsökande arbete bland ungdomar i Nacka genom att arbeta med unga förebilder, Polarna. Ungdomsteamet har 6 ungdomssamordnare och Polarna Nacka består av 15 ungdomar i åldern 17-19 år med uppdrag som "Polare". Verksamheten har kopplingar till ANDT-arbetet på så sätt att det i deras uppdrag ingår att tidigt nå, upptäcka och slussa ungdomar som befinner sig i riskzon för kriminalitet, alkohol och droger och annat socialt nedbrytande beteende.

Förebyggande aktiviteter där ANDT-arbete utgör en del är:

- Polarna arbetar med uppsökande fältarbete tillsammans med ungdomssamordnare som arbetsledare, varje helg och kvällar då ungdomar förväntas träffas på fester och risken är stor att de använder alkohol och droger.
- Ungdomssamordnarna har ansvar för samverkan med andra aktörer såsom skolor, fritidsgårdar, nattvandrare och deltar i lokala ungdomsnätverk (Barn- och ungdomsfokus) och arbetsgrupp Trygg och säker.
- För att skapa relationer till ungdomar tidigt arbetar Ungdomssamordnarna i skolorna åk 7 med programmet Respekt och Självrespekt (RoS).
- Vårglöd och Höstglöd, med som fältaktör.
- Ungdomssamordnare "fältar" utan polarungdomar ett par vardagseftermiddagar/kvällar i veckan.

### **Första linjen-mottagningarna och Nacka ungdomsmottagning (a och c)**

Socialnämnden finansierar första linjen-mottagningarna. De ska utgöra ett lättillgängligt stöd och är viktiga aktörer för att tidigt hantera psykisk ohälsa hos barn och unga. I uppföljningar noteras att flickor i högre utsträckning vänder sig till dessa mottagningar än till Mini-Maria. Detta är insatser som kan förebygga riskbruk och skadligt bruk av alkohol och narkotika. Socialnämnden finansierar även kuratorerna på Nacka ungdomsmottagning, vilka också har en roll att möta ungdomar i första linjen.

### **Biståndsbedömda insatser (c)**

Omsorgsenheten har följande biståndsbedömda insatser, som riktar sig till unga vuxna och vuxna:

- Case manager beroende
- Öppenvårdsbehandling i olika former
- Boendestöd



- Haldygnsvård
- Träningsläghenhet
- Stödboende

### **Analys och diskussion**

För att nå strategins första mål – nolltolerans mot narkotika, dopning och alkohol för barn och unga – är det förebyggande ANDT-arbetet särskilt viktigt. Utifrån resultaten i den senaste Stockholmsenkäten är behovet av förebyggande ANDT-insatser i Nacka stort. Detta arbete vilar inom socialnämndens område främst på fyra ben; miljöenheten, MiniMaria, Polarna/ungdomsteamet samt ANDT-samordnaren på omsorgsenheten. Alkoholhandläggare på miljöenheten bidrar med lagstadgat kontroll- och tillsynsarbete. MiniMaria och ungdomsteamet bedriver förebyggande arbete på universell och indikerad nivå genom stöd till föräldrar och professionella.

Forskning visar att föräldrar och professionella som finns i ungdomarnas liv i vardagen är de bästa bärarna av budskap över tid. Vuxna som vet hur de ska agera kan i större utsträckning ta ansvar för att sätta gränser och stötta ungdomar att ta bra beslut vilket ger god effekt på ungdomars konsumtion av tobak, alkohol och narkotika. Föräldrastödsgrupper är en viktig funktion som socialnämnden finansierar där man genom tidigt stöd till familjer på universell nivå (innan problem uppstår) bidrar till en bättre hälsa hos både föräldrar och deras barn. Att föräldrarna blir stärkta förebygger exempelvis psykisk ohälsa och missbruk hos barnen. Föreläsningar till föräldrar är en annan universellt riktad insats. På indikerad nivå (när problemen finns) kan Familjemottagningen erbjuda stöd till familjer där det finns psykisk ohälsa, konflikter och riskbruk/skadligt bruk och arbeta med att stärka skyddsfaktorer. MiniMaria erbjuder också anhörigstöd till föräldrar när det finns riskbruk/skadligt bruk hos tonåringar och unga vuxna. Detta stöd kan erbjudas även om den unge själv inte önskar ta emot hjälp.

ANDT-samordnaren på omsorgsenheten gör ett förebyggande arbete på strategisk nivå. Detta arbete har under året handlat mycket om informationsinhämtning om lokal problembild, om aktuell forskning och goda exempel på ANDTS-området. Det har också handlat om samverkan internt (bl a med SSPF- respektive säkerhetssamordnare) och externt, informationsspridning samt att bidra till utveckling av kommunikationsinsatser inom området. Att ANDT-samordnaren har spetskompetens och ges möjlighet till regelbunden inhämtning av aktuell kunskap inom området är av största vikt för att strategin ska få god effekt och resultat för nackaborna.

### **Utmaningar med koppling till strategin**

Det har under året blivit tydligt att mycket av det förebyggande arbete som socialnämndens ANDT-samordnare utför egentligen ligger på kommunövergripande nivå. Det viktigaste exemplet är arbetet med Stockholmsenkäten, som idag ligger hos socialnämnden och dess ANDT-samordnare. Ett annat exempel är att endast en tjänsteperson per kommun kan delta i Länsstyrelsens kunskaps- och nätverksarbete inom området (den så kallade "Spindelklubben"). De representanterna har nästan alltid ett kommunövergripande och brett förebyggande uppdrag, vilket inte socialnämndens ANDT-samordnare har. Ett tydligt mandat att arbeta över



nämndgränserna hade förenklat möjligheten att arbeta med informationsspridning och stöd till de verksamheter som har behov av stöd för att arbeta för att uppnå intentionerna i strategin Ett drogfritt Nacka för unga.

En annan utmaning med strategin är att fokus på vuxna och äldre personer saknas. Ytterligare område som saknas i strategin är det förebyggande arbetet om spel om pengar, som har tillkommit under 2019 utifrån den tilläggsöverenskommelse som antagits med regionen under året. Något strukturerat arbete för att förebygga problem med spel om pengar har inte gjorts under året.

## Bilagor

Bilaga 1: Strategi Ett Drogfritt Nacka för unga

Bilaga 2: Matris med beskrivning av ett urval av aktiviteter/insatser kopplade till strategin Ett drogfritt Nacka för unga där socialnämnden finansierat eller funnits representerade

Marie Ivarsson  
Tf. Social- och äldredirektör

Ellinor Egefors  
Gruppchef  
KOS Omsorgsenheten

Elin Sylvan  
Kvalitetsutvecklare  
KOS Omsorgsenheten